

Poznańska Fabryka Maszyn Żniwnych **Poznań**

Poznańska Fabryka Maszyn Żniwnych – PFMŻ – była największym zakładem przemysłowym produkującym maszyny do zbioru zbóż i sprzętu zielonek w ramach Zjednoczenia Przemysłu Ciągników i Maszyn Rolniczych. Zbudowana w Polsce w latach 1951 do 1954 na polach Poznania – Nowe Miasto w Starołęce. Fabryka została wybudowana przez firmy polskie, w oparciu o projekt radziecki i dostawy podstawowego wyposażenia technicznego z ZSRR. Ulokowanie jej w Poznaniu podyktowane zostało celowością wykorzystania budynków, wyposażenia i wykwalifikowanej kadry Zakładu Produkcyjnego im. 15 Grudnia i Warsztatów Remontowych Technicznej Obsługi Rolnictwa.

Realizacja tej inwestycji wykonana była etapami. Po adaptacji dwóch hal fabrycznych, boczniczy kolejowej oraz uzbrojenia terenu przystąpiono do budowy nowych hal fabrycznych. W pierwszej kolejności realizowano budowę wydziału odlewni, następnie wydziału obróbki plastycznej z krawalnią, a w ostatnim etapie wydziału obróbki mechanicznej i montażu. Równocześnie postępowała budowa urządzeń i wydziałów pomocniczych. Budowę Zakładu prowadziło Poznańskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego.

Projektowany profil produkcji obejmował pierwotnie cztery podstawowe asortymenty: snopowiązałki ciągnikowe, snopowiązałki konne, kombajny zbożowe przyczepne oraz młocarnie. Pierwszymi wyprodukowanymi w Polsce wiązałkami były snopowiązałki konne typu ZS – 1,8 wyprodukowane w byłym Zakładzie im. 15 Grudnia w Poznaniu, w latach 1951 – 52. PFMŻ przypadła pionierska praca w zakresie opracowania i rozwoju produkcji nowych wyrobów, których brak odczuwało nasze przeobrażające się po wojnie rolnictwo. Umownie za datę powstania zakładu uznaje się 24 września 1953 roku, wtedy właśnie rozpoczęła się działalność eksploatacyjna PFMŻ. Już pod koniec tego samego roku z fabryki „wyszły” pierwsze produkty – było to 15 snopowiązałek ciągnikowych WC-1 (rok później było to już prawie 1400 sztuk).. 11 grudnia 1954 roku uruchomiona została odlewnia

W Poznańskiej Fabryce Maszyn Żniwnych produkowano następujące maszyny:

- snopowiązałki ciągnikowe typu WC - 1,2,3 i WC-5
- snopowiązałki konne typu WK-1,5
- kosiarki ciągnikowe typu KBZU-1,8 i KZ-3
- kosiarki rotacyjne typu ZO36, Z071, Z072
- ścinacze zielonek typu SKH-0,6 i SKH-2
- prasy stacyjne typu PS-1 i PS-2
- wrywacze lnu typu WLK-1 i WLK-2
- zgniatacze pokosu ZP-1,7
- przyczepy samobieżne typu T050
- bijakowy ścinacz zielonek typu Z302 Orkan 2
- siewczarnie polowe KS-1p
- siewczarnie zaczepną typu Z305 (KS1p)

- siewczarnie samojezdne Orkan typu Z310(KS1s), Z320(Ks2s), Z325, Z330(KS3s), Z3340, Z350 oraz Z350/1, Z350/2, Z350/3

Według początkowych założeń projektowych w przedsiębiorstwie przewidziana była tylko produkcja snopowiązałek (konnych i ciągnikowych). Jednakże na skutek stopniowego przechodzenia polskiego rolnictwa na kombajnowy zbiór i związanego z tym rozwoju produkcji kombajnów zbożowych w płockiej Fabryce Maszyn Żniwnych, przewidziano spadek zapotrzebowania na snopowiązałki. W zaistniałej sytuacji w roku 1960 rozpoczęto zmianę specyfikacji produkcji, fabryka nastawiła się na zaopatrywanie rynku w maszyny do zbioru i przygotowania zielonek. Taka decyzja wymusiła doskonalenie i stosowanie najnowocześniejszych metod wytwarzania maszyn, jak i podnoszenia ich jakości. Konstruowano kolejne maszyny i urządzenia. W pierwszych dwudziestu latach działalności średnio na jeden rok przypadało uruchomienie produkcji jednej maszyny, co było dość znaczącym osiągnięciem. Na początku lat 70. XX wieku fabryka zatrudniała ponad 2 800. 13 stycznia 1986 roku, po 3 miesiącach od podpisania kooperacyjnej umowy z jugosłowiańska firma Tomo Vinković, rozpoczęło montaż miniciągnika TV-521 o mocy 21 KM.

Przy fabryce działał Klub Sportowy „Przemysław”, który posiadał sekcje: piłki nożnej, piłki ręcznej kobiet, piłki siatkowej kobiet.

Należy tu podkreślić, że do każdego osiągnięcia Zakładu walnie przyczynili się swą pracą społeczna członkowie Zakładowego Koła SIMP. Koło postawiło sobie za cel stałe podnoszenie kwalifikacji kadry technicznej – poprzez szkolenie, odczyty poparte najnowszą literaturą techniczną i wycieczkami specjalistycznymi oraz wydawaniem gazety zakładowej. Osiągnięciami Koła były organizowane kurso – konferencje. Do jednych z najważniejszych osiągnięć Koła SIMP należało zaliczyć wystąpienie z inicjatywą zorganizowania przy Politechnice Poznańskiej podyplomowego Kursu magisterskiego z dziedziny Ekonomiki i Organizacji Produkcji, co zostało zrealizowane.

Po wielu latach świetności poznańskiej fabryki nadeszły ciężkie czasy. 2 września 1989 roku na bazie odlewni PFMŻ powstała firma Ferrex. Zmiany społeczno-gospodarcze na przełomie lat 1989/1990 bardzo niekorzystnie wpłynęły na zainteresowanie i sprzedaż nowych maszyn produkowanych w poznańskich zakładach. Główni odbiorcy – Państwowe Gospodarstwa Rolne zostały zlikwidowane, a rolnikom posiadającym własne gospodarstwa bardziej opłacało się kupować używane maszyny. Pomimo podjętych prób nie udało się uchronić Poznańskiej Fabryki Maszyn Żniwnych od upadłości. 3 grudnia 1991 roku dyrektor PFMŻ inż. Edward Klim wystąpił do poznańskiego sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości kierowanej przez niego fabryki. Podstawowa działalność zakładu – produkcja maszyn rolniczych – była kontynuowana przez utworzoną 22 lipca 1991 r. spółkę SANPOZ.

Opracował: Ryszard Tietz z Koła Seniorów SIMP.

Bibliografia: Przemysł Elektromaszynowy w Wielkopolsce wyd. SIMP 1971 r.

Wikipedia.

Poznańska Fabryka Maszyn Żniwnych widok od strony Ronda Rataje

Sieczkarnia samobieżna Orkan Z310

Sieczkarnia samobieżna Orkan Z340

Sieczkarnia z przyrządem Z342

Kosiarka rotacyjna typu Z036